

KLAUZURNÍ PRÁCE Z ČESKÉHO JAZYKA

Magisterské studijní programy

Učitelství českého jazyka a literatury pro 2. st. ZŠ

Učitelství českého jazyka a literatury pro SŠ

Učitelství českého jazyka a literatury pro SŠ (maior/minor)

Učitelství českého jazyka a literatury pro 2. st. ZŠ a SŠ

Zadání

3. května 2024

Jméno a příjmení:

Aprobace:

Identifikační číslo:

	počet bodů
Stylistika	
Syntax	
Morfologie	
Lexikologie a tvoření slov	
Fonetika, fonologie a pravopis	
CELKEM	

Celkové hodnocení: **A** **B** **C** **N**

Student/-ka byl/-a seznámen/-a s výsledkem KP z ČJ

datum:

podpis:

Text pro magisterské studijní programy
Nejstarší buk roste v Krušnohoří

**Vědci strom objevili na Mostecku. Letokruhy ukázaly věk přes 470 let.
Ochránci volají po ochraně.**

MOSTECKO Nejstarší buk v Česku roste na Mostecku, konkrétně na svahu Jánského vrchu u Horního Jiřetína. Přišli na to odborníci z České zemědělské univerzity (ČZU). Věk stromu, který určili pomocí analýzy letokruhů, podle nich přesahuje 470 let. Informace vedla k dalšímu apelu organizace Greenpeace ohledně nutnosti ochrany území před kácením.

Věk stromu o několik desítek let převyšuje stáří dosud nejstarších známých buků objevených ve zbytcích pralesů na Šumavě. „Věk buku byl určen tak, že u paty jeho kmene byl ze stromu odebrán vývrt speciálním vrtákem. Po zrušení vývrtu bylo možné spočítat a změřit letokruhy, které strom během svého života vytvořil. Na vývrtu jsme odhalili 459 letokruhů, dalších minimálně 11 letokruhů zbývalo do středu kmene, protože odebraný vývrt střed kmene minul. Strom je ale ještě starší, protože mu několik desítek let trvalo, než dorostl do výšky, ve které jsme vývrt odebírali,“ uvedl Vojtěch Čada z České zemědělské univerzity.

Nenápadný rekordman

Jak sám říká, strom je na první pohled vlastně nenápadný a dal by se snadno přehlédnout. Jeho kmen o průměru 76,5 centimetru sice patří k těm větším, ale na místě lze narazit i na budky s průměrem kmene přes metr. „Když se ale podíváme blíže, můžeme si všimnout, že strom nese známky dlouhé životní dráhy a řady změn. Tlusté větve patrné v koruně nebo boule na místech, kde byly kdysi dávno větve, jsou dnes již odumřelé,“ podotkl Čada. Odborníci zhotovili i graf s křivkou, jak se každý rok zvětšoval kmen buku. Největší množství dřeva podle nich vytvářel na počátku 20. století, tedy v úctyhodném věku minimálně 360 let.

Toto území potřebuje trvalou ochranu, kterou by mohlo zajistit vyhlášení připravované CHKO Krušné hory s dostatečným rozsahem bezzásahových a nejpřísněji chráněných zón.

Přečtěte si přiložený text a odpovězte na následující úkoly:

1. STYLISTIKA

1. a) Do které funkčněstylové oblasti byste zařadili přiložený text?

b) A do které její podoblasti?

c) Určete slohový útvar textu.

d) Jaké slohové postupy se v textu dominantně uplatňují?

2. a) Jak je text členěn z hlediska horizontálního?

b) Charakterizujte dílčí téma odstavců pod perexem:

1. odstavec:

2. odstavec:

3. odstavec:

3. Jaké prostředky vertikálního členění textu a s jakou funkcí se v textu uplatňují?

prostředek:

funkce:

4. Na základě textu určete slohový příznak následujících slov. Vybírejte přitom ze škály:
výraz neutrální, termín, knižní, hovorový.

letokruh

vývrt

centimetr

2. SYNTAX

1. Znázorněte stavbu následujícího souvětí náležitým plošným schématem, v kterém budou údaje o jednotlivých větách (způsob připojení, větněčlenská funkce, sémantický vztah).

„Na vývrtnu jsme odhalili 459 letokruhů, dalších minimálně 11 letokruhů zbývalo do středu kmene, protože odebraný vývrt střed kmene minul, strom je ale ještě starší, protože mu několik desítek let trvalo, než dorostl do výšky, ve které jsme vývrt odebírali,“ uvedl Vojtěch Čada z České zemědělské univerzity.

2. Proved'te syntaktickou analýzu následující věty jednoduché a její stavbu znázorněte náležitým plošným schématem (s údaji o každém větném členu a skladebních vztazích gramatických a sémantických). Zapište GVV.

GVV:

Největší množství dřeva na kmeni podle nich vytvářel na počátku 20. století, tedy v úctyhodném věku minimálně 360 let.

3. Určete v následujících výpovědích druhy podmětu a predikátu:

- a) *Po zrušení vývrtu bylo možno spočítat a změřit letokruhy.*

Subjekt: **Druh:**

Predikát: **Druh:**

- b) *Minimálně 11 letokruhů zbývalo do středu kmene.*

Subjekt: **Druh:**

Predikát: **Druh:**

4. Zapište sémantickým větným vzorcem následující věty:

- a) *Nejstarší buk v Česku roste na Mostecku.*

SVV:

- b) *Věk buku byl určen odběrem pomocí speciálního vrtáku.*

SVV:

5. Podtrhněte v následujících výpovědích částice a napište, jaká je jejich funkce.

V příkladu a) nahrad'te částici synonymním výrazem (částicí):

- a) *Největší množství dřeva na kmeni podle nich vytvářel na počátku 20. století, tedy v úctyhodném věku minimálně 360 let.*

Synonymní částice:

- b) *Strom je ale ještě starší, protože mu několik desítek let trvalo dorůst do výšky.*

Funkce:

3. MORFOLOGIE

1. Určete slovnědruhovou platnost slov užitých v textu:
 - a) *Mostecko*
 - b) *konkrétně*
 - c) *lze*
 - d) *že* (7. řádek zespoda)
 - e) *nich*
2. Určete deklinační vzor níže uvedených podstatných jmen:
 - a) *kmen*
 - b) *univerzita*
 - c) *vyhlášení*
3. Určete třídu podle kmene přítomného níže uvedených sloves:
 - a) *určili*
 - b) *přehlédnout*
4. Utvořte:
 - a) přechodník minulý pro ženský rod mn. č. od slovesa *minout*
 - b) přechodník přítomný pro mužský rod j. č. od slovesa *patřit*
 - c) příčestí trpné pro mužský rod j. č. od slovesa *zhotovit*
 - d) příčestí minulé pro mn. č. rodu mužského životného slovesa *změřit*
 - e) podstatné jméno slovesné od slovesa *narazit*
5. Uveďte latinský název pro 6. pád
6. Napište latinský název pro vid
7. Určete druh číslovky 20. (*dvacátý*)
8. Utvořte 2. pád množného čísla od podstatného jména *analýza*
9. Utvořte 7. pád množného čísla od podstatného jména *rekordman*

4. LEXIKOLOGIE A TVOŘENÍ SLOV

1. U následujících slov uveďte jejich příslušné slootovorné charakteristiky

ochrana

vrták

motivující slovo.....

slovotvorný základ.....

slovotvorný formant.....
(včetně hláskových alternací)

slovotvorná kategorie.....

onomaziologickorelační typ tvoření*.....
* (zde vybírejte ze škály: mutace, modifikace, transpozice)

2. Vypište z textu:

a) domácí substantivní kompozitum

b) domácí adjektivní kompozitum (nevlastní)

c) zkratku

d) toponymum

e) chrématonymum

f) antroponymum

3. K následujícím slovům uveďte jejich jednoslovné domácí synonymum. Vycházejte přitom z jejich lexikálního významu v textu.

analýza

apel

speciální

informace

5. FONETIKA, FONOLOGIE A PRAVOPIS

1. a) Transkribujte (využijte pouze českou transkripční soustavu):

Ministerstvo životního prostředí zamítlo žádosti o průzkum kvůli případné těžbě zlata a wolframu v okolí Kašperských Hor. Firmy, jež o něj projevily zájem, se však proti rozhodnutí odvolaly.

b) Vypište z cvičení a) 2 slova (slovní spojení), v jejichž výslovnosti došlo k asimilaci znělosti.

2. Přiřad'te dané konsonanty k uvedené fonetické kvalitě: š, p, l, d, n, r, ž, v, t:

a) závěrové:

b) úžinové:

3. Podtrhněte správná tvrzení:

a) Frázování je spojeno s členěním výpovědi na takty.

b) Antikadence je v češtině typická pro doplňovací otázky.

c) Příklonkami ve větě: Proč jste mi to nikdy neřekli? jsou slova jste, mi a to.

d) Výpověď „Chtěla bych se vám představit.“ je tvořena 3 takty.

e) Ve výslovnosti slova shromáždění ve formě [zhroma:žd'eňi:] došlo k progresivní asimilaci znělosti.

f) Příkladem nespisovné elize je výslovnost slova jste ve formě ste ve větě : Jste dobře seznámeni s okruhy SZZ?

g) ŋ je neznělá nazála

h) Ve slově juice a jeans je vyslovované ž fonémem.

i) Střídání á-a ve slovech práce – prací je příkladem kvantitativní alternace fonémů.

j) Samohláska ó je v češtině periferním fonémem.

4. Podtrhněte pouze neortoepické výslovnostní podoby slov a uveďte jejich název:

[tango] [řebi:k] [š čela] [me:nova:ňi:] [studeňt'i] [xt'el sem] [žencka:]

5. Podtrhněte chybně zapsané výpovědi. Všechny jazykové chyby v nich opravte:

- a) Pacientovi, kterému transplantovali srdce v pražském IKEMU, poslal neznámý člověk před tiskovou konferencí, které se měl zúčastnit anonymní telefoní vvrhůžky
- b) Zbiněk pobíval několik let v USA, z toho tři roky ztrávil v Kalifornii.
- c) Lyšaj smrtihlav patří mezi největší motýly České republiky a Evropy vůbec.
- d) Vyříkali jsme si to soukromě.
- e) Ohřej si večeři v mikrovlnné troubě!
- f) Výmyk na bradlech nezvládly čtyři dívky a dva chlapci.
- g) Myslivci se rozhodli vymítit část lesa, která byla zničena kúrovcem.
- h) Skupina dívek a starší pán s francouzskými holemi nastoupili do autobusu jako poslední.
- i) V Pyšelych ve středních Čechách je více chat a různých ubikací, než obytných domů.
- j) Chcete- li se zbavit lisiny, měli by jste používat lék s obsahem Minoxidilu.
- k) 5 % roztok NaCl znamená, že v 100 dílech roztoku je 5 dílů NaCl a 95 dílů vody.